

NAPREJ

— Glasilo jugoslovanske socialne demokratične stranke —

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nemčijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in Ameriko K 48.—.

Inserati: Enostopna petična vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglašeni in poslani vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 14 vinarjev.

Nezakonito stanje.

Od 1. julija dalje se nahaja naša monarhija v takozvanem ex lex stanju, to je, nezakonitem stanju. Proračunski provizorij, ki ga je dovolil parlament vladi, je potekel dne 30. junija, po krivdi ministrskega predsednika dr. v. Seidlerja in nemškonalionalnih strank pa parlament ni bil pravočasno sklican. Država pobira davke odsej dalje ne da bi imela zakonito podlago; od 1. julija dalje bi mogel vsakdo opustiti plačanje davkov, ne da bi mogla država proti njemu nasilno nastopiti in ga prisiliti k plačevanju. To stanje bo trajalo najmanj 3 tedne, ker se bo sestel parlament šele 16. julija k zasedanju. Če bo pa v enem ali dveh tednih zopet dovoljen proračunski provizorij, ni še prav nič gotovo. Nemško nacionalno časopisje seve vpije in kriči, da mora parlament votirati dr. Seidlerju na vsak način »državne potrebščine«. Kdor tako piše, dokazuje, da nima nobenega čuta za ljudske pravice in za ustavnost, kajti na vsem svetu, razen v Avstriji, ni mogoče, da bi se tudi le razpravljalo o vprašanju, naj se-li radi ministrskega predsednika, ki mu večina ljudskega zastopstva ne zaupa, kratkomalo zatre ustava in ukinejo ljudske pravice.

Krizo skušajo rešiti prav po avstrijsko! Skličejo parlament, toda ministrski predsednik ostane na svojem mestu, dasi ima večino zbornice proti sebi. In vse to le zato, da se da prav nemško-nacionalnim meščanskim strankam in se jim pomaga iz zadrege, v kateri se nahajajo. Sedaj se mora ministrski predsednik zopet štirinajst dni pogajati in bo stal ob pričetku parlamentarnega zasedanja tam, kjer je bil dne 15. mrea, ko je poslal parlament na počitnice. Da bi sprejela vlada k sodelovanju avstrijske narode v času, ko jih monarhija tako krvavo potrebuje ne le na bojišču, ampak tudi v vodstvu notranjdržavnih poslov, o tem seveda ni govora. Bog ne daj, da bi bil ogrožen po Slovanih le eden neboljenih — magari se tako utopičnih — nemških belangov. In ko uvidi vlada, kam je privedla taka politika, kako je vznemirila narode in kadar se izkaže nesposobnost ministrov, ki jih podpira in nekritično proslavlja, tedaj pride zopet s svojo staro pravljico: Ententa, lord Northcliffe, zunanji minister skuša s tajnimi vplivi povečati notranje avstrijske prepire in poostriiti nacionalno neslogo. K temu se pridružijo še politični in parlamentarni boji na Dunaju, prehranjevalna kriza, ministrska kriza in parlamentarna kriza.

In če to vse tako dobro vedo, potem naj gledajo, da se bodo izjalovila upanja lorda Northcliffea! Seveda, potem bi vladanje v Avstriji ne bilo tako lahko. Potem ne bi bilo mogoče, da bi obljubljala vlada Poljakom združitev Galicije z Rusko-Poljsko, na skrivnem pa obetala Ukrajincem, da se loči ukrajinska vzhodna Galicija od poljske Galicije. In ministrski predsednik, ki Nemcem na ljubo in Jugoslovanom na škodo javno zagotavlja, da so kronovinske meje nedotakljive, bi ne bil več mogoč. Potem bi morali storiti ravno nasprotno od tega, kar upa ententa, morali bi nehati vladati po željah nemško-nacionalnih ministrskih kandidatov, morali bi preprečiti nacionalne prepire in ne več sejati neslogo med stranke, z odredbami proti agrarcem bi morali zmanjšati lakoto in stradanje in se izogibati končno parlamentarnih kriz.

Le par nasvetov hočemo podati s tem. Dasi smo prepričani, da bodo ostali bob ob steno, kakor že tolikokrat. Kakor hočejo, naj si pripišejo sami, če pride nekoč čas, ko nasveti ne bodo več pomagali. Takrat pa ne bo čas več ne za parlament, pa tudi ne za ex lex stanje.

Iz Hrvatske.

Zagreb, 1. julija 1918.

Naše gibanje na Hrvatskem se razvija pač tako kot je prav in dobro. Glavno glasilo »Pravda« se lepo razširja. Število naročnikov je vsak dan večje. Tudi tiskovni sklad je vedno večji. Uredništvo se trudi, da bi v listu dalo čim več gradiva. Sodrugi v Osijeku so osnovali lokalni list pod imenom »Radničke Novine«, ki izhaja v dveh jezikih. Uvodni članek ter razne vesti so v hrvatsko-srbskem jeziku, podlistek v — nemškem! Pred vojno so izdajali naši sodrugi v Osijeku čisto nem-

ški tednik. Osjek je strašno mešano mesto; Nemcev je tu zelo veliko naseljenih. Tudi Madjari se v trumah naseljujejo. — Prva številka »Radničkih Novin« je začela pometati z mestno aprovizacijo, koji je zmanjkalo naenkrat poldrug vagon cukra in pet vagonov — moke!!

Glede preustroja obstoječega strokovnega gibanja sodrugi čilo debatirajo. Upanje je, da se iz teh debat izkristalizira ono, česar je potreba za naše kraje. Delovanje »Občeg radničkog saveza« naleti v provinciji prečesto na odpor pri uradih. Zato je »Občeg radnički savez« energično zahteval od kr. dež. vlade, da se napravi red. Kr. zemaljska vlada je z odlokom 15. junija izdala razglas, kjer se vse velike župane in pa vladnega poverjenika v Vukovaru opozarja, da ne smejo ovirati delovanja »Splošne delavske zveze« iz Zagreba, pa tudi ne delovanja njenih podružnic po kraljevini. —

Kr. zemaljska vlada je — glavno po zaslugi naših sodrugov, ki so v »zemaljskom gospodarskom poverjenstvu« — zaplenila krompir za leto 1918/19. Izdala je naredbu, kjer se določa, da se sme doma za lastno porabo obdržati krompirja na osebo po 120 kg v županiji (okraju) sremski, virovitiški, požeški in bjelovarsko - križevaški, po 180 kg pa v županijah: varaždinski, zagrebški, modruško-reški in liško-krbavski. Za seme se ga sme obdržati le po 12 centov za eno jutro. Kupčija s krompirjem se sme vršiti le potom »Zemaljske oskrbe« d. d. v Zagrebu. Maksimalna cena za krompir do 1. kolovoza je določena na 80 kron za mterski stot. Za pozneje se bo cena še določila. — V mestni aprovizaciji zagrebški deluje glavno naš sodrug Brudnjak, o katerem je zadnjič pisala tržaška »Edinost«, da ni »naš« človek, da je tižec. Resnici na ljubo moramo povedati, da je Gejza Brudnjak naše gore list, je glavni urednik in upravnik »Pravde« ter predsednik »Splošne delavske Zveze«. Kot tak deluje povsod, zlasti v zemaljskem gospodarskem poverjenstvu. Čudni so ti gospodje, ki informirajo slovenske liste. Brudnjaka pozna že dolga leta vsak delavec v Zagrebu, v tržaško »Edinost« pa napiše njen neznan in nepoznan dopisnik, da je — Brudnjak p t u j človek, in to zato, ker je prevzel po Vitomiru Koraču glavno uredništvo »Pravde«, ki je bila preje več ali manj diskusijski organ in ne glasilo delavske, razredno organizirane stranke. Danes je to, in prav je tako!

V »Hrvatski Njivi« priobčuje Juraj Demetrovič zanimive članke o jugoslovanskem vprašanju. V št. 25 razpravlja o »nacionalnem otkivizmu«. Zavzemlje se za jugoslovansko konstituantu, ki naj bi se z dozvoilo vseh zakonodajnih korporacij na temelju splošne in enake volilne pravice izbrala in ki naj bi vodila usodo in bodočnost Jugoslovanov. Demetrovič je proti pasivizmu — za nacionalni aktivizem!

Razvoj vrednosti v Avstriji in Nemčiji.

Berliner »Vorwärts« poroča:

Kljub stajnim zmagam na zahodni fronti je kurz na vrednost nemškega denarja v inozemstvu v zadnjih tednih občutno padel. Pod vtisom ruskega miru je poskočila marka v Švici od 62 na 70 frankov. V miru so plačali za marko okoli 123 frankov, tedaj je bila manjša vrednost še vedno velika, toda upanje je bilo, da se bo kurz pomikal naprej, ne pa da bo padel. Ta pričakovanja so se izjalovila. Kurz marke je pagel do 15. maja 1918 na 78:75 frankov in do 25. junija celo na 67.

To gibanje dokazuje dvojce: najprej, da so domovinski strankarji na napačni poti, ko so nemškim zmagam z orožjem neglede na vse drugo predpisovali učinek, da se zviša kurz marke, in potem, da se bo vrednost tipala tudi v prehodnem gospodarstvu zelo nežno. Ako se ne motimo, je pripisovati močno padanje kurza nemškega plačilnega sredstva kot ponudbo iz zavezniskega ali zasedenega ozemlja, kajti nemških bankovcev je čimdalje več in krožijo celo v obrobni deželah. Ni čuda, da je to vplivalo na borzah raznih nevtralnih dežel in potiskalo kurz navzdol.

V zadnjih dneh je nasproti temu očitno poskočila vrednost marke v Avstriji ali z drugimi besedami: Vred-

nost krone je padla v Nemčiji. V miru so plačali za avstrijsko krono okoli 85 fenigov. V vojni je padla precej njena vrednost, padla bi pa bila še bolj, da niso nemške banke priskočile avstrijski vladi s kreditom na pomoč. Radi mira na vzhodu se je popravila vrednost krone in ostala skoro pol leta do 11. junija 1918 na 66:60 mark za 100 kron. Od tedaj je padla krona na 62.05 mark. Nedvomno je vplivalo, ker se je preko avstrijske meje vtihotapilo precejšnje število kron, ki so tu zelo hudo pritiskale na kurz avstrijskih kron. Spominjamo se še, da se je opazila v prejšnjem letu že neizčrpna ponudba avstrijskih kronskih bankovcev v Avstriji. S tem ustvarjeno protivrednost v markah so avstrijski lastniki porabili kot plačila v nevtralnino inozemstvo, ki so škofovala kurzu marke ravno tako, kakor so varovala kurz krone.

Politični pregled.

= Izmišljotine o cesarski rodbini. Kakor poroča korespondenčni urad, so prišli v četrtek k ministrskemu predsedniku poslanci Waldner, baron Pantz in dr. Mataja, da ga opozore na vesti, ki krožijo že nekaj časa o cesarski rodbini. Vprašali so ministrskega predsednika, kaj je ukrenila vlada, da se zavrnejo te izmišljotine. Ministrski predsednik dr. vitez Seidler je izjavil, da so mu te vesti dobro znane. Čuvstva vsega prebivalstva da najbolje tolmači s tem, da izrazi svoje ogorčenje nad temi podlitimi vestmi. Glede izvora te sistematične gonje da ni nobenega dvoma. Izišla je iz tabora naših sovražnikov. Noben pameten človek ne more verjeti takega nezmislja. Ministrski predsednik prevzema osebno poročstvo za to, da na vseh govoricah, ki so se zadnjič čas razširjale o cesarju in cesarici, ni niti trohice resnice. Razširjanje takih vesti se bo zasledovalo z vso strogostjo zakona. Deputacija poslancev — pravi poročilo — je vzela izjavo ministrskega predsednika z zadovoljstvom v znanje.

= Pred zasedanjem državnega zbora. V sredo popoldne se je vršila v dunajskem parlamentu konferenca jugoslovanskih, čeških in poljskih politikov o položaju. Razpravljalo se je o predlogih, kako poglobiti politične in kulturne odnose med Jugoslovani, Čehi in Poljaki.

= Finančna vprašanja med Avstro-Ogrsko in Rusijo. Pod vodstvom konzula de Pottere odpotuje te dni avstro-ogrsko specialna komisija preko Berlina in Varšave v Moskvo, da se pogaja s sovjetsko vlado o medsebojnih državnih dolgovih in o ureditvi prometa z vrednostnimi papirji. To vprašanje je bilo pridržano v mirovni pogodbi za poznejša pogajanja.

= Smrtna kazen v Rusiji je, kakor poročajo švicarski listi, zopet uvedena. Revolucionarsko sodišče v Moskvi je obsodilo zadnje dni na smrt brata Čerp, znana panslavista. Prvi je bil predsednik panslavističnega kongresa v Petrogradu leta 1914, drugi pa srbski generalni konzul v Moskvi. Smrtna kazen se je takoj izvršila.

= Mirovni sklep z Ukrajino. Prdsednik ruske mirovne delegacije za Ukrajino Rokovskij je došel v Moskvo in ostane tam nekaj dni. Kakor menijo ruski delegati, bo podpisan mirovni sklep z Ukrajino tekom štirinajstih dni.

= Ukrajina in Rumunska. Iz Kijeva se brzojavno poroča, da je ukrajinski ministrski svet vsak izvoz v Besarabijo in Rumunsko prepoval, dokler se ne razbistri vprašanje o usodi Besarabije.

= Razpokoženje v Nemčiji. Nemški državni zbor nadaljuje tretje branje proračuna v zvezi z drugim branjem rumunske mirovne pogodbe. V debati je zahteval poslanec Scheidemann od vlade, naj poprime iniciativo za

sporazum, ki bi dovel do pogodbe, katere naj bi zabranjevala letalske napade na odprta mesta ter je v nadaljnjem govoru razpravljala o Kühlmannovi izjavi v državnem zboru. Kühlmannov umik pred glavnim stanom pa je napravil jako mučen utis. Časopisju ni dovoljeno, povedati svoje mnenje. To je neznosno stanje. V Nemčiji vlada vojaški absolutizem, omiljen vsled strahu pred parlamentarnim škandalom. V masah ljudstva narašča nevolja. To ne velja samo za proletarce, temveč tudi za uradništvo in srednji stan. Tej vladi ne moremo niti proračuna dovoliti. To je svanilo ali opomin. Poslanec Ledebour je kritikoval vzhodno politiko vlade, ki trajno ogroža svetovni mir. Podkancler von P a y e r je izjavil: Mirovno vprašanje bo dobilo prave oblike v tem trenutku, ko bo zlomljena vojna volja in uničevalna volja naših nasprotnikov. Bojim se, da bodo ostali vsi poskusi prej doseči mir brezuspešni. Počakati moramo, da pride čas, ko se bo pri naših nasprotnikih izvršil ta preokret. Potem bo mogoče o tem govoriti. Dal je poslanec Scheidemann sliko o bistvu vrhovnega armadnega vodstva in o razmerju med vrhovnim armadnim vodstvom in vlado, ki ne odgovarja resnici. (Veselosť na levi strani.) Sploh v tem času ni mogoče shematično ločiti med vplivom vrhovnega armadnega vodstva in civilnega vodstva, marveč se je treba truditi, da nastopamo čimbolj skupno in da odstranimo vse ovire. Nikakor se nam ne zdi umestno, da nam poslanec Scheidemann zopet prijateljsko svetuje, da naj se vlada umakne, če se ji ne posreči doseči razmerja napram vrhovnemu armadnemu vodstvu, kakoršno želi on. Ne samo to razmerje, marveč tudi težkoče v državnem zboru in napram našim sovražnikom so tako velike, da moramo zbrati vso svojo voljo, da pridemo do dobrega konca. Za nikogar bi ne bila posebna žrtev, če bi se moral umakniti. Vsi stojimo tu, da služimo domovini v težkem času. Zato smo dolžni vstrajati in ne smemo na vsak poljubni nasvet vreči puške v koruzo. Boljše bi bilo namesto da govorimo tu drug proti drugemu, da do miru nastopamo skupno in odstranimo očitna nasprotstva. Vsaj poskusiti bi morali doseči tak skupni nastop in ne bi smeli neprestano otežkovati razmerja med armadnim vodstvom in vlado. Naše delo služi sporazumnemu miru, kakoršnega želi večina državnega zbora in vlada. Prosimo za Vašo pomoč in ne bomo prenehali z delom, predno nismo dosegli zmage in z njo miru. Poslanec grof Westarp je naglašal nemške zmage, ki da so edine pripomogle Nemčiji, da se je približala miru. Zmaga je edina pot do miru. Po specialni debati je bil proračun državnega kanclerja sprejet. Pri proračunu zunanjega urada se je vršilo drugo branje rumunske mirovne pogodbe. Poslanec grof Prassma je naglašal, da potrebuje Nemčija Rumunsko kot postajo na poti v Orient. Rumunska mora ostati pod nemškim gospodarskim in političnim vplivom in mora ostati dober odjemalec nemške produkcije. Konservativni poslanec Röstke se je pritoževal, da mirovna pogodba z Rumunsko ne vsebuje nobene vojne odškodnine, marveč, da daje celo Rumunski gotove gospodarske prednosti. Razprava se bo nadaljevala.

= Vojni davki v Nemčiji. Glavni odbor nemškega rajstaga je sklenil, da se obdačijo vojni dobički, ki presegajo 3000 mark, stopnjeva s 5 do 50 odstotnim davkom. Razen tega se uvede premoženjski davek na premoženja, ki presegajo 100.000 mark. Premoženjski davek se določi stopnjeva od 1 do 5 tisočink premoženjske vrednosti.

= Pred ententno intervencijo v Rusiji? Francosko časopisje radostno pozdravlja, da je Kerjenski zopet nastopil na političnem pozorišču, ter se spušča pri tem v dalekosežne kombinacije. »Secolo« poroča, da je vsak dan pričakovati energične intervencije entente v Rusiji. Ententa hoče baje izsiliti padec Ljeningovega režima z ojačanjem protirevolucionarne struje.

= Anglija in mirovno vprašanje. V angleški poslanski zbornici je liberalni poslanec Mason opozarjal na zadnje mirovne izjave grofa Buriána ter zahteval, naj se v smislu Balfourjeve obljube te avstro-ogrsko mirovne izjave primerno upoštevajo, da se po možnosti uglaadi pot mirovnim pogajanjem. Saj bi bil potreben le zlat most ali pa posredovanje kakke nevtralne države, da se razgovori nadaljujejo. Lord Robert Cecil je vsako pogajanje odklonil. Prečital je končno neko mnenje o mirovni pogodbi z

Rumunsko ter iz tega izvajal opravičenost, da se kakoršnokoli pogajanje z Nemčijo in Avstro-Ogrsko odklanja tako dolgo, dokler ne bodo razveljavljene mirovne pogodbe na vzhodu.

= Anglija pošlje vse delavce na fronto. Kakor se holandskim listom iz Londona poroča, je angleška poslanska zbornica razpravljala o vpoklicanju poljskih delavcev v armado in o vplivu te odredbe na letošnjo žetev. Poljedelski minister je izjavil, da bo vpoklican vsakdo, ki le zamore biti vpoklican. Armada potrebuje vse in nobeden ne sme priti prepozno. Sredi septembra bodo vsi na fronti. To je najkriticnejši trenutek. Ogromna potreba moštva je važnejša, kakor vsi drugi razlogi, celo važnejša kakor dobava živil. Minister ne more prevzeti poročstva, da se vpoklici izvrše tako, da bo zagotovljena žetev. Minister je apeliral na kmetiško prebivalstvo, naj se zaveda svoje patriotične dolžnosti. Finančni minister Bonar Law je zaključil debato z govorom, v katerem je izjavil: Prva dolžnost vlade je, misliti na to, da Anglija v tej vojni ne bo poražena in da ne zavlada pomanjkanje glede prehrane. Poročstvo pa prevzame za to, da se letos to ne bo zgodilo.

= Angleška živila. Živilski nadzornik Clynes je izjavil, da potrebuje Anglija na teden okoli 18.000 ton žita. 8000 ton ga pošlje vsak teden Amerika. Krompirja bo pridelala Anglija letos za 68.000 ton več kot lani.

= Novi delavski odsek na Angleškem. Novi izvrševalni delavski odsek sestoji iz štiriindvajsetih članov. Dosedaj jih je bilo le šestnajst. Novi člani so večinoma socialisti, vsled česar je pacifiistična struja znatno ojačena. Značilno je, da je bil zopet izvoljen minister Clynes, in sicer je dobil več kot dva milijona glasov. Novi predsednik James Mogurk ni nikak odločen pristaš politike, ki se zavzema za zmagoviti konec vojne.

= Francoski sindikalisti za mir. K manifestu sindikalistov na narodno zastopstvo republike pišejo »Temps«: Program nas nikakor ne razočara. Sindikalisti ga zahtevajo že od Clermont-Ferrandovega kongresa. Glasi se: **Na vlade entente je treba pritiskati, da naznanijo splošne mirovne pogoje.** Že dve leti je ta argument podlaga socialističnih in sindikalističnih akcij. Wilson je proglasil načela pravičnega trajnega miru; pogoji pa, pod katerimi bodo ta načela izvedena, bodo odvisni od načina naše zmage.

= Španski kralj baje posreduje za mir. »Basler National Zeitung« poroča, da kroži že nekaj dni v Parizu vest, da se mudi španski kralj Alfonz v Parizu, da spravi na razgovor mirovne pogoje. Zato je prenehalo z nemške strani obstreljevanje Pariza z dalekosežnimi topovi. Tudi resni listi so prinesli to vest.

= Avstralski vojni govori. Avstralska delavska stranka je razpravljala v Perthu o mirovni propagandi. Govoril je tudi bivši avstralski delavski ministrski predsednik Mac Adan, ki je izjavil, da je vsak, ki bi hotel posnemati Rusijo in jo jemati za zgled, veleizdajalec.

Vseslovenski delavski shod.

Podpisani sklicujemo v zmislu sklepov X. rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke

na dan 21. julija t. l.
vslovenski delavski dan
v Ljubljano.

DNEVNI RED:

1. Vprašanja prehrane, obleke in obutve in delavsko ljudstvo. Poroča sodrug Anton Kristan.
 2. Organizacija delavskega ljudstva in sedanja doba. Poroča sodrug Josip Petejan.
- Pristop imajo vsi delavski zastopniki v krajevnih, okrajnih in deželnih gospodarskih svetih, vsi odoborniki rudarskih zadrug, bratovskih skladnic, bolniških blagaj, konzumnih društev in sploh vseh delavskih strokovnih, gospodarskih in političnih organizacij.

Priglaso je nasloviti na: Josip Petejan, uprava »Napreja« v Ljubljani.

V Ljubljani, 24. junija 1918.

Mihail Čobal, Anton Kristan, Josip Kopač, Josip Petejan, Marcell Žorga, Viktor Zoré.

Dnevne beležke.

— Španska bolezen tudi v Ljubljani? Iz zdravniških krogov poročajo, da je tudi v Ljubljani obolela že cela vrsta ljudi na bolezen, podobni influenci. Gre očitno za novo špansko bolezen. Bolezen se pojavlja v Ljubljani precej milo.

— Delitev kart za kadilce. Od 5. t. m. se bodo za tobačni založni okraj ljubljanski (mesto Ljubljana in deli ljubljanskega, vrhniškega, brdskega in kamniškega sodnega okraja) v trafikah delile karte za kadilce. Trafikanti in kadilci se opozarjajo na dotični razglas finančnega ravnateljstva v Ljubljani.

— Ves krompir pod zaporo. Pridelovalce krompirja je treba opozoriti, da je ves krompir pod zaporo in da se ga sme prodajati edino le zavodu za promet z žitom v vojni. Za krompir, ki se odda do 17. julija, plača zavod po 100 kron za metrski stot; cena se potem vsakih 12 dni zniža za 16 kron. Kdor pa skuša krompir pod roko prodajati in je pri tem zasačen, pride v škodo. Krompir se mu zapleni in plača le po 12 kron za 100 kg.

— Vojaška oskrba s tobakom. Oni gažisti, ki se nahajajo v zaledju, so upravičeni do dobave tobaka po tobakarnah. Izkazati se morajo od svojega kompetentnega vojaškega poveljstva, da nimajo nobenih vojaških tobačnih pristojbin. Moštvo nasprotno nima pravice kupovati tobaka v tobakarni.

— Na Jesenice. Glede raznih stvari, glavno razdelitve moke, dobim večkrat v roke razne pritožbe. Žal, da so vse brez podpisa. Ponavljam: Kdor želi, da bo njegova pritožba imela kak uspeh, se mora podpisati s polnim imenom. Isto velja za pritožbe povsod. A. K.

— Tretja železniška zveza s Trstom. Z Dunaja poročajo, da je vprašanje tretje železniške zveze s Trstom zopet jako aktualno in da se bo o njem obširno razpravljalo v najbližjem času.

— Iz Pulja nam piše sodrug: Vojakom so sedaj povedali malone vse slovenske časopise, seve predvsem »Napreja« — tudi nemške »Arbeiterzeitung« ne smejo vojak brati. Zato pa jim zastoj dele tednik »Heimat«, celo v madžarsčini. — Pozdravljamo vse sodruge na Kranjskem. — J. K.

— Kako so bili sprejeti naši gorski strelci v Ennsu? Včerajšnjemu »Slovincu« poroča neki gorski strelci, ki je odšel iz Ljubljane v Enns: Značimo je, kako so nas sprejeli prebivalci Ennsa. Če je šel dan po prihodu kak naš vojak po cesti, so se ljudje skrivali pred njim, posebno še, ako jih je bilo več skupaj. Hoteči v gostilno, so jim ljudje pred nosom zapirali vrata kakor pred razbojniki. Niti sedaj ne dobe po gostilnah ničesar jesti, dočim je civilistom in drugim vojakom še marsikaj na razpolago.

— Napitnina in preskrbinska podpora. Upravno sodišče je razpravljalo o pritožbi žene nekega dunajskega pismonosca s štirimi otroci, kateri se je odklonila podpora, češ, da vleče vpoklicanec še nadalje svojo plačo in povdarjalo, da tvorijo napitnine, katere je pismonosec prejemal, dobršen del njegovih dohodkov. Brez teh stranskih dohodkov bi družina ne mogla živeti. Ker so te napitnine z vpoklicem odpadle, ima družina kljub temu, da dobiva mezno plačo, pravico do preskrbinske podpore.

— Zvezin zbor lesnih delavcev je zboroval od sobote do ponedeljka na Dunaju. Bil je to dvanaesti zvezin zbor zveze lesnih delavcev. Udeležilo se ga je 69 odposlancev. Strokovno komisijo je zastopal poslanec Hamusch. Predsednik Mrkvička je povedal, da je bil iz Nemčije naznanjen delegat odnotne zveze lesnih delavcev, sodrug Leipart, v zadnjem trenutku z neodložljivimi posli zadržan in se ne more udeležiti zborovanja. Ogrska zastopnika sodruga Weltner in Popper pa je ogrska policija na meji zadržala. Pred prestopom na dnevni red je predlagal predsednik Mrkvička resolucijo glede hitrega splošnega miru in se je sprejela. Glede zahteve po izpopolnitvi prehrane v Avstriji je omenjal z obžalovanjem, da je brutalna sila vladajočega razreda na Ogrskem onemogočila udeležbo na zvezinem shodu. Slovesno protesta proti zapostavljanju ogrskega delavskega razreda o priliki velikega boja za njegove najpreprosteje politične pravice. Iz poročila predsedstva se razvidi, da se je prispevek tik pred vojno zvišal za 10 vin. pa ni zadostovalo za pokritje stroškov, ker je takoj ob izbruhu vojne nastopila velika brezposelnost. Tako se je v avgustu izdalo za brezposelne 80.782 K, v septembru še 34.321 K. Čeprav so se od 24. avgusta podpore znižale za polovico, da bi se obvarovala zveza pred polomom. Vojna je povzročila, da je število članov paglo leta 1914. od 26.352 na 8400, leta 1916. pa celo na 4012. Vpoklicanih je namani 18.000 članov, padlo 215. Šele prejšnje leto je

Število članov poskočilo na 6923. — Malenkostna izprememba zveznih pravil se odobri. — Živahen razgovor se vname pri točki: Prispevki in podpore. Sklene se, da se prispevki dele v štiri razrede in se primerno zvišajo. Ravno tako se zviša podpora za štrajkajoče. Zvišanje prispevkov nastopi s 1. septembrom. — Sprejme se predlog praške skupine, da se mladostni in starejši delavci, ki so razmeroma slabo plačani, uvrste v višji razred. — Odobri se poročilo o mezdah in delovnih pogodbah. — Obširno poročila o socialni politiki v in po vojni sodrug Richter. Med drugim pravi, da se mora neugotova povrniti svoboda delavcev in odpraviti vse pod pojmom »militariziranje« zasnove omejitve. Ko se še vrše volitve (s predsedstvom Tomaž Mrkvička, Adolf Pech in Josip Wanek), je predsednik omenjal važno delo, o katerem se je razpravljalo, ter zaključil zvezin zbor.

— **Zahteve železničarjev.** Železniški minister je sprejel njeno odposlanstvo osebja državnih železnic ter mu sporočil stališče vlade napram spomenici, ki so jo izročile vladi razne železničarske organizacije. Glede zahteve, ki hoče všteti gotovega zneska draginjske doklade v plačo, je izjavil minister, da se mora z ozirom na sedanje nerazjasneno razmere za enkrat držati sedanjega sistema draginjskih doklad. Opustitev draginjskih doklad pa se bo izvršila prav gotovo z regulacijo plače, kakor bodo to zahtevale svoječasne razmere. Zato se ni bati, da bi se opustile draginjske doklade, ne da bi se istočasno na novo uredili dohodki. Za enkrat se bo razširil plačilni red nižjih državnoželezniških nastavlencev s priklopljivjo po dveh plačilnih stopenji pri treh služabniških kategorijah in s priklopljivjo ene stopnje pri stopinjah B in C poduranih. Isto, kakor za splošno regulacijo plač velja v bistvu tudi glede nove ureditve stanovanjskih prispevkov. Vprašanje se mora neodvisno od splošne regulacije plač vsekakor rešiti v času, ko bo odpravljen zakon o varstvu najemnikov. Zahtevo po 50% zvišanju draginjskih doklad je upoštevala vlada z novo dovolitvijo enkratne draginjske doklade meseca avgusta. Državnoželezniškim ravateljstvom je dano poleg tega pooblastilo, da smejo na zahtevo izplačati na račun teh podpor še meseca julija do 50% enkratne podpore. Na ta način se je ugodilo želji delavstva, da naj se izplača diferenčni znesek za v avgustu 1917. dane denarne podpore. Minister je tudi obljubil, da se bo sedaj samo kot vojna odredba uvedena 5letna klavzula za odpoved stalno uvedla s koncem vojne. Glede želje po dvojnem vračnanju vojnih let se je moral železniški minister omejiti na izjavo, da se bo izvršilo všteti službenega časa za vojna leta samo v okviru akcije, ki bo obsegala vse državne nastavitve. Zahtevi po definitivnem imenovanju vseh nastavlencev po naideli dveletnem provizoričnem službovanju, se tako splošno ne more ugoditi, pač pa se bodo skrajšali roki predslužbe za imenovanja, ki bi se morala izvršiti 1. julija 1918 tako, da bodo znašali ti roki pri večini služabniških kategorij poldrugo leto do 3 let. Nadaljna izvedba tega skrčenja je odvisna od vsakokratnih razmer pri personalijah, ki se morajo ugotoviti pred vsakim napredovalnim terminom. Želji po ustanovitvi enotnega starostno-preskrbovalnega instituta se bo za enkrat ugodilo na ta način, da se bo dovolila udeležnikom pri še obsoječih preskrbovalnih fondih nazadnje po državljanih privatnih železnic opčija za postopanje po ugodnejših preskrbovalnih normah avstrijskih državnih železnic. — **Nasproti zahtevi železničarjev,** da se postavi v aprovizaciji na isto stopnjo z municijskimi delavci je sporočil minister zastopnikom osebja, da je itak poskrbel za prednosti svojim nastavlencem v prehrani in da se mu je že posrečilo zagotoviti za prihodnje tedne zlasti za osebje, ki stanuje na Dunaju in na Nižje Avstrijskem več moke in sočivja, da pa mora skrbeti tudi za druge kronovine, da more pomagati tam, kjer bi se izkazala trenutna potreba. Tudi bo železniško ministrstvo vplivalo na privatne železniške družbe, da istočasno skrbijo za svoje osebje ter je železniško ministrstvo že sedaj v tem doseglo uspehe. V debati, ki se je na to razvila, so opozarjali člani deputacije zlasti na spomenico o vračnanju dela draginjskih doklad v plačo, ter se je zlasti naglašalo, da bi ureditev tej zahtevi končala vznemirjenje med osebjem.

— **Skrčenje krušne racije v Inomostu.** Od ponedeljka dalje oddajajo v Inomostu krušne karte, ki se glase le na polovico dosežanje krušne dobave. O skrčenju je zvečelo prebivalstvo šele v ponedeljek, ko je dobilo mesto polne le polovično racijo kruha.

— **Veliko tatvine tobaka.** V času med 21. in 25. junijem je bilo ukradenih med vožnjo na Dunaj 90.000 egiptovskih cigaret in 2198 zabojev najfinejšega hercegovinskega tobaka, v skupni vrednosti 17.000 kron. — To bo evetelo zopet tihotapstvo!

— **Državne doklade industrijskim delavcem.** Od 20. julija dalje dobe delavci v vojni industriji v Nižji Avstriji od vlade naslednje tedenske doklade: 1. Odrasli moški delavci, ki so dobivali tedensko nad 100 kron pla-

če, 14 kron tedenske doklade. 2. Odrasli moški delavci, ki so dobivali manj kot 100 kron na teden, 16 kron doklade. 3. Zenske in mladoletni 10 kron. 4. Vsak otrok delavca po 6 kron. Ta odredba ministrstva za socialno skrbstvo je veljavna samo za Nižjo Avstrijo.

— **Novi nabori na Dunaju.** Meseca julija in avgusta se vrše na Dunaju zopet nabori letnikov 1865 do 1900, in sicer vsch onih, ki so bili še dolžni priti na nabor, pa so bili iz kakršnihkolisbodi razlogov oproščeni pregledovanja.

— **Španska bolezen** se je razširila, kakor poročajo ogrski zdravniški krogi tudi že na Ogrskem.

— **B 18.** Čuden se zdi ta naslov, in marsikak bralec bo menil, da gre tu morda za številko kakkega vlaka ali pa nove cestne železnice. Ne eno, ne drugo ne drži. Pač pa zaznamujejo tako na Nemškem ljudi — delavce, vojake. B je začetna črka Berlina, 18 pa pomenja leto 1918. In ker je to v zvezi z delavskim razredom, bo morda bistrogledj bralec ugnal, da zaznamujejo tako one delavce — vojake, ki so se udeležili leta 1918. stavke v Berlinu. Pa ne le one, ki so opravljali to solidarno dolžnost v Berlinu, tudi one, ki so stavkali drugod na Nemškem in ki so jih radi tega pozvali k vojakom — za kazni. In ni malo teh kaznovanih delavcev! Vsakega vojaka, ki se je kot delavec udeležil znanega februarkega štrajka, in je bil pozneje poklican k vojakom, bodisi za kazni, bodisi, ker je naletela vrsta nanj, so zaznamovali s firmo B 18. To je Berlin 1918. In če pride taka žrtev in prosi za dopust, se ga na kratko odpravi. Zakaj ne dobi dopusta? Odgovor: B 18. V službi so povsod zapostavljeni, povsod jim sledi oni B 18. In vendar so ravno tako hrabri in vestni vojaki, polnjujejo ravnotako svoje dolžnosti, kakor drugi vojaki-nedelavci, toda zaznamovani so s Kajnovim znakom, prokleti so, prokleti in zaničevani zato, ker so nekdanj hoteli zahtevati boljši kosček kruha, ki ga jim krivična družba ni hotela dati.

— **Kaj takega...** V mestno hišo v Curihu v Švici je prišel nedavno gospod iz rajha, se približal poslujočemu uradniku in mu dejal zapovedujoče v nemškem jeziku: »Prosim, gospod! Bi-li mogel priti takoj k oni-le linici? Tu imam listine hčere bavarskega ministrskega predsednika in jo moram javiti. Toliko ljudi stoji pred linico, da moram predolgo čakati.« — »Ne morem vam pomagati,« je odgovoril uradnik, »tu živimo v demokraciji, kjer pride vsak ob svojem času na vrsto. Predpravice stanu pri nas ni. Kakor drugi, morate pač tudi vi čakati!« — »Toda,« je dejal gospod še odločneje, »gre za hčerko bavarskega ministrskega predsednika!« — »Ne pomaga nič,« je odgovoril uradnik, »tu velja načelo, kdor prej pride, prej melje. Morate pač čakati.« Razgovor je bil s tem končan, in gospodu ni preostajalo drugega, kakor čakati za hčerko bavarskega ministrskega predsednika, baronica v. Dandl, kakor so čakali drugi državljani! — Kaj takega!

— **Poštni promet vojnih vjetnikov z Rusijo.** Navadna pisma, dopisnice in pošiljke z darili se smejo avstro-ogrskim vojnim vjetnikom v Rusiji pošiljati odslej čez Nemčijo. Iste vrste vojno-vjetniških pošiljk so pripuščene tudi v prometu iz Rusije.

Shodi.

— **Podružnica »Unije avstrijskih rudarjev v Idriji«** sklicuje v nedeljo, dne 7. julija, ob 9. dop. v pivarni pri »Črnem orlu« zborovanje z dnevnim redom: 1. Delavske mezde in aprovizacijske razmere v Idriji in sklepi k temu. 2. Slučajnosti. Delavci-rudarji pridite vsi!

Celje. V soboto, dne 6. t. m. ob 7. zvečer se bo vršil v narodni gostilni v Gaberjah sestanek kovinarjev iz cin-karne.

Rajhenburg. V nedeljo, dne 7. t. m. ob 9. dopoldne se bo vršil v gostilni Fr. Vranetičiča javen shod. Dnevni red: Položaj delovnega ljudstva. Poroča sodr. Petejan.

Zidani most. Železničarji pozor! V nedeljo, 7. julija ob 1. uri popoldne skliče podružnica soc. dem. stranke v Zidanem mostu protestni shod s sledečim dnevnim redom: 1. Obuvalo in oblačilo za železničarje. 2. Volitev novih zaupnikov za prožne delavce. Železničarska uprava je delegatom čisto kratko odgovorila, da nima nič. Ker je shod velike važnosti, je dolžnost vsakega železničarja, ki je prost, se tega shoda udeležiti, da solidarno pokažemo, kaj hočemo. Jesen se bliža in mi bomo zopet brez obleke. Toraj vsi na shod, tudi sosedne postaje naj gledajo, da se ga v polnem številu udeležijo. — Odbor.

Agitirajte za „Naprej“! Pošiljajte ga vojakom!

Vojna.

Italijanska protiofenziva.

Napad italijanske armade ob dolnjem toku Piave se z veliko srditostjo nadaljuje. Sovražne naskakovalne čete se zaganjajo zlasti ob naše mostišče med Sile in Piavo ter se pripravljajo tudi za nova podjetja z morske strani proti Revedoli. Ob Piavi od San Dona do Montella ljut artiljerijski ogenj. Pripravlja se nov poskus Italijanov za prehod čez Piavo. Tudi v gorovju se boji nadaljujejo. Sovražnik ni dosegel nobenega uspeha.

Italijansko vojno vodstvo se je očitno odločilo, da poskusi nam Benečansko tekom letošnjega poletja zopet iztrgati. Pričakovati je že v bližnjem času velikih in težkih bojev. Ententa upa, da bodo vse naše vojne sile vezane na italijanskem bojišču.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 4. julija. Uradno se razglša: V raznih odsekih italijanske fronte izredno živahni artiljerijski boji. Pri Asiagu in ob Sisemolu so se izjalovili sunki angleških čet. Ob izlivu Piave trajajo boji dalje.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 4. julija. Armadna skupina kraljeviča Rupprehta: V nekaterih odsekih živahno bojno delovanje. Že zgodaj jutraj ljut topniški ogenj sovražne artiljerije ob obeh straneh Somme, kjer so se razvili tudi infanterijski boji. — **Armadna skupina nemškega cesarjeviča:** Severno Aisne srditi angleški napadi. Vzhodno Mouline sous Touvent smo v protinapadu zavrnilo sovražne napade pred našimi črtami. Ponovni francoski napadi zapadno Chateau Thierry so se ponesrečili. — **Armadna skupina Gallwitz in vojvoda Albrecht:** Močan sovražni napad na zapadnem bregu Moze se je razbil v našem ognju.

Italijansko poročilo.

Italijanski glavni stan javlja dne 3. julija: Ob spodnji Piavi smo izvedli celo vrsto energičnih sunkov in osvojili nekaj ozemlja kljub žilavemu odporu sovražnika, ki se je trudil, da bi izkoristil vse prednosti deloma poplavljenega ozemlja. Ujeli smo približno 1900 ujetnikov, med njimi 45 častnikov, ter zaplenili mnogo strojnih pušk, močnarjev in različnega vojnega materiala. Severozapadno Grappe smo junaško prestregli sovražni protisunek.

Amerikanci v Franciji.

Washington, 4. julija. Vojni tajnik Baker je v kongresu naznanil, da so Združene države odposlale dosedaj v Francijo nad milijon vojakov.

Zadnje vesti.

Pred zasedanjem parlamenta.

Dunaj, 4. julija. Predsednik državnega zbora dr. Gross je sklical konferenco načelnikov strank na dan 10. julija. Razne parlamentarne skupine so sklicale svoje člane na plenarne seje. Jugoslovanski klub se sestane 15. julija, Česky svaz 14. julija in Poljski klub 9. julija. Danes je imel ministrski predsednik vitez Seidler dolg razgovor z načelnikom jugoslovanskega kluba dr. Korošcem.

Nemške stranke pri vojnem ministru.

Dunaj, 4. julija. Nemški listi poročajo, da se podajutri odposlanstvo nemško-nacionalnih strank in krščanskih socialcev, obstoječe iz vodilnih osebnosti in članov avstrijske delegacije, k vojnemu ministru Stöger-Steinerju. Odposlanstvo bo ministra zaprosilo za avtentično pojasnilo o dogodkih povodom zadnje ofenzive ob Piavi. Na podlagi dobljenih informacij se bodo sestale stranke na skupno posvetovanje.

Iz Ukrajine.

Dunaj, 4. julija. Generalmajor Selis grof Spanocchi, bivši pobočnik pokojnega cesarja Franca Jožefa in vojaški ataše v Petrogradu, je bil imenovan za pooblaščenega generala v Ukrajini. — **Lastninsko vprašanje v Ukrajini** so uredili tako, da preidejo veleposestva zopet na bivše posestnike; žetev pa pripade onim, ki so zemljo obdelali, torej kmetom, da ne bi ti utrpeli žetve.

Sultan Mohamed V. umrl.

Dunaj, 4. julija. Brzobjavka iz Carigrada naznanja, da je tamkaj sinoči ob sedmih umrl turški sultan Mohamed V. v starosti 74 let. Naslednik mu bo njegov sin princ Zia Eddin Efen-di, ki je polkovnik v turški armadi. Star je 45 let.

Iz hrvatskega sabora.

Zagreb, 4. julija. V hrvatskem saboru se je pričela proračunska debata. Poslanec dr. Prebeg (frankovec) je zahteval unjedinjenje celega hrvatskega naroda v eno neodvisno državo. Kar se tiče samoodločevanja,

Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, financira
erarične dohove in devolucije
— aprovizacijske kredite —